

Keuzedeel mbo

Fries in de beroepscontext A2

gekoppeld aan één of
meerdere kwalificaties mbo

Code

K0509

Penvoerder: Sectorkamer zorg, welzijn en sport

1. Algemene informatie

D1: Fries in de beroepscontext A2

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Nee

Gekoppeld aan kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Europees Referentie Kader (ERK) als uitgangspunt van het taalkundige deel

De inhoud van dit keuzedeel Fries is gebaseerd op het referentiekader Fries dat in 2015 in opdracht van de provincie Fryslân ontwikkeld is. Het referentiekader gaat uit van het Europees Referentiekader voor de talen (ERK), dat in Nederland en daarbuiten voor (vreemde) talenonderwijs gebruikt wordt. Ook maakt het verbinding met het referentiekader Taal (Meijerink). In het referentiekader Fries ('Referinsjeramt Frysk') staan beschrijvingen van kwaliteiten van leerlingen op het gebied van kennis, inzicht vaardigheden wat betreft de Friese taal voor de verschillende vaardigheden (gesprekken voeren, spreken, luisteren, lezen en schrijven). Conform het ERK beschrijft het Referentiekader Fries vaardigheidsniveaus van taalbeheersing in termen van taalomvang (wat moet je kunnen, in welke contexten en voor welke doelen?), taalcomplexiteit en mate van correctheid (hoe goed moet je het kunnen?).

Het landelijk format voor de beschrijving van een keuzedeel is niet volledig in te vullen voor het beschrijven van een keuzedeel Taal. Het format is van oorsprong bedoeld voor de beschrijving van een keuzedeel bestaande uit beroepshandelingen die weergegeven worden in kerntaken en werkprocessen. Bij taal gaat het echter om kennis en vaardigheden die in een bepaalde context worden toegepast om kerntaken en werkprocessen ook in de Friese taal te kunnen uitvoeren. Desondanks is voor het keuzedeel Fries in de beroepscontext A2 hetzelfde format gebruikt. Op enkele punten wijkt de beschrijving van het landelijke format af en/of wordt deze niet geheel ingevuld (geen werkprocessen). Dit wordt in deze preambule toegelicht en verantwoord.

Aantal sbu's

Het aantal studiebelastingsuren voor dit keuzedeel is vastgesteld op 240. Dit komt neer op circa 3 lesuren per week (afhankelijk van de opleidingsduur). Er zijn echter diverse factoren die bepalen of dit aantal uren toereikend is voor het behalen van het gewenste niveau tijdens de gehele opleidingsduur, zoals de motivatie van studenten, groepsgrootte, groepssamenstelling, gebruikte methode, etc. Aan te bevelen is zorg te dragen voor zo gunstig mogelijke condities.

Taal in de beroepscontext en beroepscultuur

Aangezien dit keuzedeel aan uiteenlopende kwalificatiedossiers gekoppeld moet kunnen worden, kan het keuzedeel uiteraard in de uitwerking niet alle betreffende beroepscontexten bevatten. Het beschrijvingsniveau is daarom van algemene aard (gebaseerd op het Referentiekader), maar wel gericht op Fries in de beroepscontext. Bij het indienen van dit keuzedeel zijn de kwalificatiedossiers van Zorg en Welzijn/Assisterende Gezondheidszorg als uitgangspunt genomen. 'Het toepassen van Fries in de beroepscontext' wordt als 'kerntaak' gezien. De vijf taalvaardigheden zoals benoemd in het ERK zijn opgenomen in de lijst van kennis en vaardigheden.

Voor de beschrijving van de taalkennis en -vaardigheden zijn vanuit het referentiekader de 'algemene omschrijving van het beheersingsniveau' en de 'globale descriptoren' uit het ERK gebruikt. Omdat het in dit keuzedeel uitsluitend gaat om beschrijving van kennis en vaardigheden, is deze lijst uitgebreid. De kerntaak inclusief kennis en vaardigheden kan per kwalificatiedossier/profiel worden ingekleurd voor een specifieke branche c.q. beroep.

A2-niveau

Beoogd eindniveau is A2: praktische redzaamheid in de beroepscontext; hiervoor moet echter ook niveau A1 worden beheerst en geactiveerd. Niet voor alle beroepen zijn alle taalvaardigheden even relevant. Het is mogelijk om twee vaardigheden op een lager niveau af te sluiten.

Het ERK staat differentiatie toe, waarbij taalleerders op verschillend niveau (eigen niveau) aan taalbeheersing kunnen werken. Daarbij is binnen dit keuzedeel het uitgangspunt dat niet Friestalige studenten voor alle vaardigheden niveau A2 of hoger halen.

In de beschrijving van verantwoordelijkheid en zelfstandigheid wordt geen onderscheid gemaakt tussen de mbo-niveaus met behulp van de NLQF-descriptoren. Dit is gedaan omdat er binnen de taalniveaus geen onderscheid is tussen wat iemand op niveau 1, 2, 3 of 4 zou moeten beheersen. Het gaat om het te bereiken taalniveau, niet om het bereiken van een specifiek mbo-niveau. Wel is het niveau van zelfstandigheid omschreven dat hoort bij het ERK-niveau.

A2 betreft basale kennis van het Fries om zich te kunnen redden in standaardsituaties in de beroepscontext. Dit betekent dat de beroepsbeoefenaar standaardzinnen en de meest frequente woorden begrijpt als het gaat om gebieden die hemzelf aangaan. Hij volgt, leest en begrijpt de belangrijkste punten in korte, duidelijke, eenvoudige boodschappen, aankondigingen, teksten, brieven en instructies. Hij vindt specifieke, voorspelbare informatie in dit soort teksten. De beroepsbeoefenaar communiceert en gaat korte sociale gesprekken aan over eenvoudige en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling van informatie over vertrouwde onderwerpen en activiteiten betreffen. Ook stelt en beantwoordt hij vragen. Hij schrijft korte, eenvoudige notities, boodschappen en persoonlijke brieven of e-mails over dit soort onderwerpen.

Relevantie van het keuzedeel

Voor de Friese samenleving is de beheersing van de Friese taal sociaal, cultureel en economisch erg belangrijk. Beginnende beroepsbeoefenaars die in een Friestalige beroepsomgeving gaan werken zullen tenminste enige kennis en vaardigheid van het Fries nodig hebben. Onderzoek laat zien dat bijna in alle sectoren in meer dan 50% van de organisaties vaak Fries gesproken wordt tussen werknemers onderling. Bij 58% van de organisaties krijgen werknemers bij contacten met klanten vaak te maken met de Friese taal. Meer dan 80% van de organisaties en instellingen vindt het een pluspunt als werknemers de Friese taal verstaan, meer dan de helft als werknemers de taal ook spreken.

Beschrijving van het keuzedeel

Met dit keuzedeel kan de niet-Friestalige student zich versterken in het beheersen van de Friese taal. Het beheersen van de Friese taal zal de kwaliteit van de communicatie in de beroepssetting vergroten en vergemakkelijken. Vandaar dat het Fries nadrukkelijk in de beroepscontext wordt geplaatst.

Branchevereisten

Aard van keuzedeel

Verbredend
Generiek

2. Uitwerking

D1-K1: Het toepassen van Fries in de beroepscontext A2

Complexiteit

De beginnend beroepsbeoefenaar gebruikt Fries bij standaard werkzaamheden in zijn beroep in contacten met collega's, cliënten en opdrachtgevers. Ook gebruikt hij Fries als hij zaken moet regelen.

Op dit niveau (A2) gaat het om redzaamheid in standaardsituaties binnen de beroepscontext. De beginnend beroepsbeoefenaar gebruikt hierbij basale kennis en vaardigheden voor het gebruik van (vak)taal, een basiswoordenschat en grammatica.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

Bij het luisteren is de beginnend beroepsbeoefenaar afhankelijk van langzaam en duidelijk articulerende spreker(s) bij het voeren van gesprekken van zijn gesprekspartner(s). Deze heeft hij nodig om het gesprek op gang te houden. Bij het lezen gaat het om korte, eenvoudige en alledaagse teksten. Hierbij wordt de beginnend beroepsbeoefenaar voor het begrijpen visueel ondersteund door de lay-out en indeling van de tekst. Hij spreekt in eenvoudige bewoordingen en kan vertellen in standaardpatronen en eenvoudige constructies over alledaagse en vertrouwde onderwerpen. Hij schrijft korte, eenvoudige notities en boodschappen over alledaagse zaken. Hij gebruikt standaardpatronen en eenvoudige zinsconstructies en maakt nog systematisch elementaire fouten. Op dit niveau kan de beginnend beroepsbeoefenaar beperkt informatie overbrengen.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Vakkennis
- Heeft kennis van de basiswoordenschat van zo'n 800 – 1500 woorden (zie ERK)
- Heeft kennis van de vaktaal zoals die voor het beroep waarvoor hij wordt opgeleid nodig is
- Beheerst elementaire grammatica waarbij de nadruk ligt op het leren van woorden en vaste uitdrukkingen binnen zijn communicatieve taken

- Gesprekken voeren (A2)
- Kan met bekenden en vreemden een gesprek aangaan
- Kan bekenden en vreemden groeten en spijt betuigen
- Kan persoonlijke informatie vragen of geven
- Kan een plan of idee inbrengen en bespreken en afspraken maken
- Kan een ander aanwijzingen geven
- Kan eenvoudige boodschappen doen of wat bestellen
- Kan zeggen wat hij/zij het liefste wil
- Kan zeggen wat hij/zij er van denkt
- Luisteren (A2)
- Kan een eenvoudig voorgelezen of verteld verhaal begrijpen.
- Kan begrijpen waar Friezen die met elkaar spreken het over hebben
- Kan aankondigingen of een korte uitleg begrijpen
- Kan wat doen of maken wat een ander heeft uitgelegd
- Spreken (A2)
- Kan uitdrukkingen en zinnen gebruiken om familie, andere mensen, levensomstandigheden en opleiding te beschrijven
- Kan in het kort beschrijven hoe hij/zij wat doet of maken moet of hoe iets werkt.
- Lezen (A2)
- Kan eenvoudige, persoonlijke brieven begrijpen
- Kan fictie en literatuur herkenkend lezen
- Kan in eenvoudige, alledaagse teksten, specifieke, voorspelbare informatie vinden die hij/zij nodig heeft
- Kan de belangrijkste informatie begrijpen (waar gaat het over?)
- Kan instructies met illustraties begrijpen
- Schrijven (A2)
- Kan iemand ergens voor bedanken.
- Kan biografische feiten weergeven.
- Kan een eenvoudig verhaal of gedicht schrijven.
- Kan een persoon beschrijven.
- Kan een kort stukje schrijven volgens een vast stramien.
- Kan een standaard formulier invullen